

Houd Elfsteden worstvrij

Unox als sponsor van nieuwjaarsduik is al erg genoeg

► De nieuwjaarsduik is al niet meer te redden uit de tensels van worstfabrikant Unox.

► Maar de Elfsteden kan op de Werelderfgoedlijst van de VN.

Door JORT KELDER en HARRY VEENENDAAL
Niet voor iedereen begon 2009 feestelijk. Zeker niet voor de slachtoffers van de bio-industrie – miljoenen varkens en andere 'productiedieren' – die met lodderige ogen moeten toezien hoe de traditionele nieuwjaarsduik in Scheveningen, folklore sinds 1965, verwordt tot een feestje van een fabrikant van rookworsten. Het lijkt onschuldig, al die zwemmers met hun oranje mutsen, terugrennend over het strand naar de warme sponsortent. Alwaar erwtensoep met worst. Van Unox natuurlijk. Hoewel, natuurlijk. Deze Unileverdochter mag haar blikvoor dan aanprijzen met de slogan 'Eerlijk is heerlijk', wie de herkomst van de rookworst nader inspecteert stuit op dierenleed waar een 'duurzaam' bedrijf als Unilever zich diep voor moet schamen.

Unox 'verwerkt' varkensvlees, véél varkensvlees. Besten uit de bio-industrie waarvoor tijdens hun korte leven een bevrijdende strandwandeling niet tot de mogelijkheden behoort. Wat zou er zijn gebeurd als een sigarettenfabrikant zich zo'n nationaal evenement als de nieuwjaarsduik had toegeëigend? Het leed van slachtoffers van de tabaks- en de vleesindustrie valt te vergelijken, met dien verstande dat rokers het zichzelf aandoen. Verwijf dat een biggetje maar eens. Wanneer breekt het besef door dat Unox smeriger winst maakt dan Marlboro? Het werpt de vraag op van wie die gezichtsbepalende feestjes eigenlijk

zijn. Van het volk of van de sponsor? Publiek dat niet was 'ingeschreven' en geen 2 euro startgeld had betaald aan Unox, werd op het Scheveningse strand niet geduld. De Mobilele Eenheid stond paraat om de rechten van de sponsor te beschermen. 'Meneer, u heeft geen vergunning? Dan moeten wij u verwijderen.' Daar sta je dan, 1 januari, midden op het weidse Noordzeestrand, dat plotseling uit het publieke domein is geroofd door een worstenmaker. Zo claimde Unox tientallen nieuwjaarsduiken, in een poging het merk te associëren met winterse evenementen. Niets tegen commercie of sponsoring, maar van die Unox nieuwjaarsduik kunnen wij geen soep maken.

Nu de rayonhoofden alweer voor-

zichtig zitten te smoezen over 'de Tocht der Tochten', dient zich de vraag aan: kan de Elfstedentocht van ons allemaal en vooral van de Friezen blijven? Bij de laatste tocht, in 1997, wurdde de worstenmaker zich al via guerrillamarketingtactieken in beeld. Gevolg: een en al oranje Unox-mutsen en -sjaaltjes, van Bolsward via Bartlehiem tot de Bonkevaart. In haar statuten en daarbuiten benadrukt de Elfstedenvereniging dat het een schaatsfeest voor en door vrijwilligers was, is en wil blijven. Maar intussen zitten de worststrategen al te vlassen op mogelijkheden om de Elfstedentocht naar zich toe te trekken. Tegen zo'n met veel marketinggeld gepleegde aanranding op klaarlichte dag zijn zelfs stoere Friezen niet bestand.

Wij suggereren een paardenmiddel tegen de worstenmakers. Een beschermingsconstructie die een honderdjarige legende als de Elfstedentocht schoon houdt. De Friesche Elfstedentocht moet worden aangemeld voor de zogeheten Intangible Heritage List van Unesco. Deze VN-organisatie beschermt namelijk niet alleen 'tastbaar' erfgoed, maar ook meer dan negentig sporten, spelen en ander cultureel erfgoed. Het Japanse Kabuki-theater is van de partij, net als het Belgische carnaval van Binche. De Tocht der Tochten zou een schitterend lid op de lijst zijn. Kwetsbaar voor commerciële kuiperijen, omdat de organisatie onder hoge tijdsdruk meer met het ijs en de deelneemers bezig is, dan met bijzaken als reclame en rookworsten.

Plasterk, de verantwoordelijke cultuurminister (PvdA), moet snel zijn. Op 16 maart sluit de aanmeldingstermijn voor de Intangible Heritage List van 2009. Mochten de minister en zijn ambtenaren in hun wijsheid besluiten de Elfstedentocht te offeren op het altaar van Unox en andere sponsoren, dan zullen wij de Nationale Unesco-commissie met spoed verzoeken om het meest tot de verbeelding sprekende sportevenement in onze geschiedenis de bescherming te gunnen die het verdient. Wat te doen als dankzij invallende strenge vorst, nog voor het schaatsfestijn door de Unesco-procedures is, het 'It giet oan!' klinkt? Dan zullen wij, auteurs, Unox/Unilever aanspreken op zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid: blijf met uw worstige vingers van ons feestje af! Desnoods voor de rechter. Want een volksfeest zonder gemaltraitieerd varkensvlees en sluitreclame, dat zou pas eerlijk en heerlijk zijn.

Weerwoord van Unox

• 'Publiek dat niet „ingeschreven“ was en geen 2 euro startgeld had betaald aan Unox, werd op het Scheveningse strand niet geduld', schrijven Jort Kelder en Harry Veenendaal hiernaast. En: 'De Mobilele Eenheid stond paraat om de rechten van de sponsor te beschermen.' **Hun conclusie: de nieuwjaarsduik is niet van het volk, maar van sponsor Unox.**

• Welnee, zegt een Unox-woordvoerder desgevraagd. „De nieuwjaarsduik blijft van het volk. Maar lemand moet het evenement organiseren. En dan moet je aan veiligheidsseisen voldoen, helemaal gezien het grote aantal deelnemers.“

• En die 2 euro entreegeld? „De helft gaat naar een goed doel, dit jaar naar Stichting De Noordzee. De andere euro is mede bedoeld om de organisatie te financieren.“

Zelfs in Dubai duikt men

• Elke nieuwjaarsduik kan voor sponsoring door Unox in aanmerking komen, als voldaan wordt aan een aantal voorwaarden. Zo mag de duik niet plaatsvinden in een zwembad en moet je een 'rennende' aanloop kunnen nemen.

• Dit jaar heeft Unox 51 nieuwjaarsduiken gesponsord, waaronder duiken door Nederlanders in Zuid-Afrika en Dubai en op Bonaire en Curaçao. Deelnemers krijgen een muts, een paar handschoenen, en achteraf een portie snert en een vaantje.

• Sponsor van de Elfstedentocht is Unox nooit geweest. Wel deelde de worstenfabrikant – in overleg met de organisatie – mutsen en erwtensoep uit tijdens de vorige editie van de Elfstedentocht, in 1997. Ook voor een eventuele Elfstedentocht dit jaar liggen de Unox-mutsen klaar.

Harry Veenendaal is bedrijfsjurist, historicus en columnist bij het Advocaatblad. Jort Kelder is journalist (en vegetariër).

Illustratie Bas van der Schot

opinext@nrc.nl

De Katoesja's blijven maar vallen

Stelt u zich eens voor. U zit thuis op de bank en ziet op de televisie Katoesja-raketten vallen in Israël. U heeft er even geen zin in en zet een andere zender op. Dat heet luxe. Ik woon in het noorden van Israël, vlak bij de Libanese grens. Wij zitten dus niet in het oorlogsgebied, maar kunnen ons wel goed voorstellen wat er in het zuiden aan de hand is. Want wij hebben dit hier twee jaar geleden meegemaakt.

Voor Israël rondom Gaza is het niet mogelijk om even een andere tv-zender te kiezen. Dat kunnen ze wel doen, maar de Katoesja's blijven vallen. En dat al acht jaar lang. Geweldig, al die mensen die nu

in Nederland op de barricade gaan en demonstrenen tegen Israël. Geweldig dat u allen plotseling zo actief bent. Dat moet u een goed gevoel geven. Vooral om daarna lekker comfortabel thuis te komen om vervolgens iets leuk te gaan doen.

Maar waar was u al die jaren terwijl Israël van alle kanten werd gebombarderd? Waar was u toen onschuldige burgers werden afgehaakt tijdens het winkelen, of toen ze net de verkeerde bus namen?

Joanne Nihom
Kibbutz Beth Haemek, Israël

VN móeten iets doen

Willen de Verenigde Naties nog een zinvolle toekomst hebben, dan is de organisatie dringend toe aan gron-

dige bezinning. Er bestaat de hoogste nood dat ze een antwoord vinden om een noodzakelijke interventie in Gaza mogelijk te maken. Als het de VN niet zijn, wie dan wel?

De VN dienen in staat te zijn om al zijn lidstaten tot de orde te roepen en te kunnen ingrijpen om gruweldaden te stoppen – zonder te worden gegijzeld door het vetosysteem. Ook in het geval van lidstaat Israël. Daarnaast kan het vetorecht beter worden afgeschaft, zeker in dringende kwesties inzake mensenrechten, zoals in Oost-Congo en Gaza.

Het is bijzonder triest dat net in het jaar van de drievoudige zestigste verjaardag van de Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens, de Al-Nakba (de Palestijnse Dag van de Catastrofe, 1948, red.) én van de staat Israël, deze laatste ongestraft blijft

voor zijn disproportionele optreden.

Said El Majdoub
Antwerpen

Harry en Hamas

Verbijstering viel mij ten deel bij het bekijken van de beelden van de aanwezigheid van het Tweede Kamerlid Harry van Bommel (SP) tijdens de anti-Israël-betoging van 3 januari 2009 te Amsterdam. Hoe is het mogelijk dat een persoon met zijn achtergrond zo kleingeestig en ongenuanceerd kan zijn? De heer Van Bommel roept samen met de omstrede pro-Palestina activiste Gretta Duisenberg op tot een intifada tegen Israël. Met de leus 'Intifada, intifada, Palestina vrij' waarbij op de achtergrond door de overige betogers het misselijkma-

kende 'Hamas, Hamas, alle joden aan het gas' werd gescandeerd, begeeft hij zich op discutabel terrein. Hoe is het mogelijk dat een Nederlandse parlementariër oproept tot geweld?

L. de Jong
Maarsse

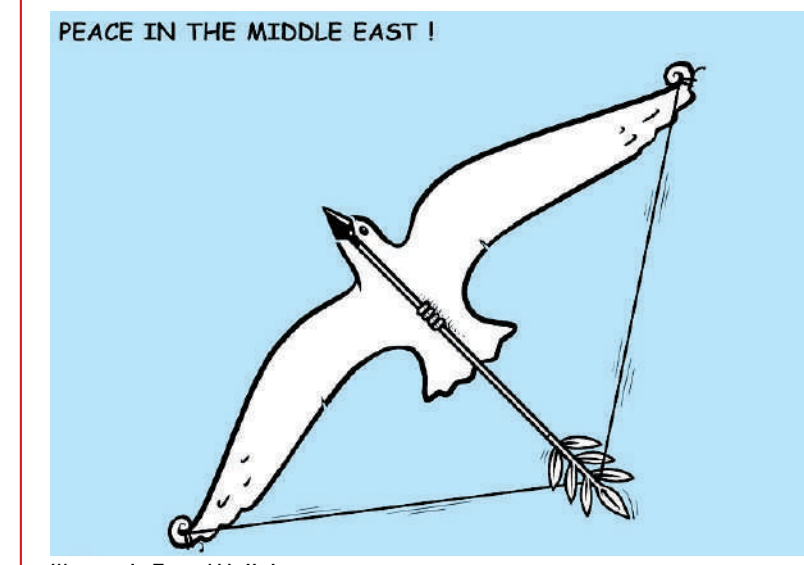
Balkenendes begrip

In het programma *Buitenhof* kwam van onze premier ondubbelzinnig het antwoord op de Israëlische oorlogsverklaring aan Hamas. Onze premier heeft er begrip voor. De verklaring van onze premier kwam bij mij, een door onze majesteit onderscheiden ex-Midden-Oosten-veteraan, keihard aan. Met de huidige oorlogsbeelden op mijn netvlies en alle ellende bij de Palestijnen en Israëliërs

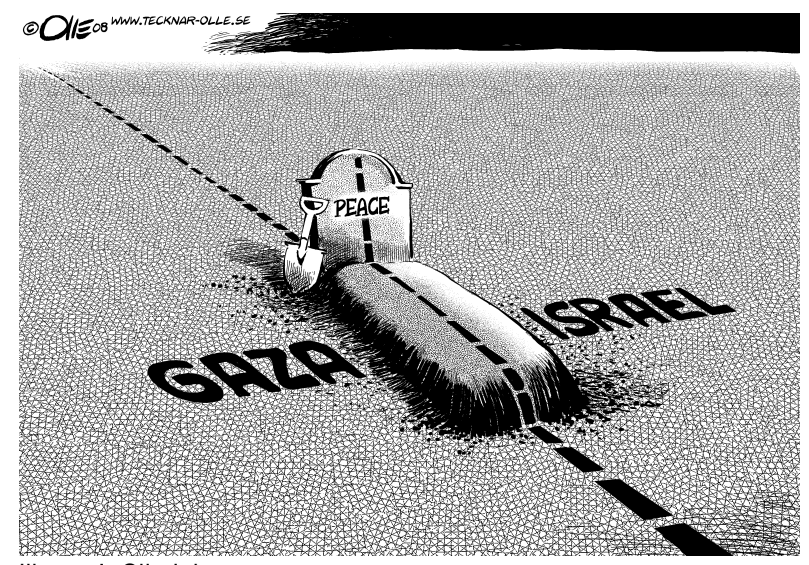
in beeld kwam ook weer de narigheid van afgelopen 2006 (aanval van Israël op Libanon), maar ook al de andere jaartallen die ik bewust en, helaas van zeer dichtbij, heb mogen meemaken.

Begrip? Begrip heb je voor je oude buurman die een wind laat na een kopje snert. Maar begrip voor deze aanval op Gaza, de grootste openluchtgevangenis van de wereld, is schandalig. Het geeft aan hoeveel waarde onze premier hecht aan diplomatie. Want ondanks het feit dat Hamas niet lang geleden op democratische wijze is verkozen, werd er door niemand een hand naar uitgestoken. Vrede sluit je met je vijand, nooit met je vriend.

Leo Hart
Amsterdam

Illustratie Emad Hajjaj

Illustratie Olle Johansson

Illustratie Pavel Constantin

Illustratie Dario Castillejos

nrc-commentaar

Gasruzie test voor de EU

De Europese Unie formuleerde in december enkele goede voornemens voor 2009. De Europese Commissie is van plan de betrekkingen met een aantal landen in Oost-Europa nauw aan te halen in de vorm van een nieuw 'Oostelijk Partnerschap'. Een van die landen is Oekraïne. Dit initiatief moet leiden tot bijvoorbeeld meer energiezekerheid voor zowel de EU als haar oostelijke partners. Een maand eerder lanceerde de Commissie een 'energiepakket'. Betere afspraken met energie producerende landen moeten ervoor zorgen dat de EU meer zekerheid over de levering krijgt en tot 'energiesolidariteit' tussen de lidstaten onderling.

Oekraïne zal Rusland ooit de echte prijs voor energie moeten gaan betalen

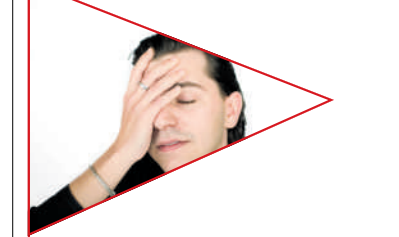
Sneller dan gedacht wordt de haalbaarheid van deze moeie voornemens op de proef gesteld. Rusland wil meer geld voor zijn gas dan Oekraïne wil betalen en heeft daarom de levering aan dit buurland in het nieuwe jaar stopgezet. Omdat het gas naar een aantal EU-lidstaten voor een belangrijk deel via Oekraïens grondgebied wordt getransporteerd, is het gevaar dat de toevoer ook naar deze landen stopt. Al was het maar omdat het niet louter eerlijke mannen zijn die in Oekraïne aan de gasranen kunnen draaien. Voor die situatie ligt in de EU geen noodscenario klaar. Tot nu toe lijkt van verminderde gastoevoer niet of weinig sprake. Toch zag Tsjechië, dat dit half jaar het voorzitterschap van de EU bekleedt, genoeg aanleiding voor spoedberaad, gisteren in Brussel. De Tsjechen hebben daar nog een extra reden voor. Tot de prioriteiten waarmee zij hun voorzitterschap kleur willen geven, en die ze

vandaag officieel bekendmaken, behoort het aanhalen van de banden van de EU met Oost-Europese landen, waaronder Oekraïne. Het conflict tussen Rusland en Oekraïne raakt zo rechtstreeks aan de belangen van de EU. Rusland is een belangrijke energieleverancier en Oekraïne een beoogde partner. Het voorzitterschap van Tsjechië wordt dus meteen behoorlijk op de proef gesteld. Een commercieel conflict, zo noemen de Russen het en aangezien het om een ruzie over geld gaat, zal dit tot op zekere hoogte zeker waar zijn. Bedacht moet worden dat ook Rusland de gevolgen van de wereldwijde financiële crisis dagelijks ondervindt. Maar bij energievraagstukken ontbreekt de politieke component zelden, en in dit geval is die er ook. De Russen herinneren zich goed hoe de Oekraïense president Joesjtsjenko onomwonden partij tegen hen koos in de oorlog die ze vorig jaar met Georgië voerden. Bovendien kijken zij argwanend naar de wens van Oekraïense politici om hun land lid te maken van de NAVO en de Europese Unie. Tegelijk zijn het juist zijn eigen westerse aspiraties die Oekraïne ertoe zouden moeten aanzetten zich ook economisch ten opzichte van Rusland meer autonoom te gedragen. Zelfs als Oekraïne de prijs zou betalen die de Russen vragen, wordt nog niet de helft in rekening gebracht van wat elders in Europa voor het gas op tafel moet worden gelegd. Lonken naar het Westen én blijven hopen op goedkope gas wegen ouden Sovjetbanden, dat gaat niet. Oekraïne zal het gas een keer tegen marktconform tarieven moeten gaan betalen.

Commentaren geven het standpunt van de krant, op basis van discussies tussen hoofdredactie en commentatoren.

column

Tietje Tietstra

die graag grapjes maakt over de borsten van minderjarige meisjes.) Laten we dit eens om draaien. Hoe zou Humberto Tan het vinden als hij, met een Unox-mutsje op, in zijn blote negerzwans op de voorkant van een dagblad komt en GeenStijl een oproep plaatst met de vraag: 'Hoe groot is de genotsknots van Humberto?' En dat twee uur later Albert Verlinde met cameraploeg en meetlint voor de deur staat om 'em op te meten? Albert, 'Nou Humberto, met zo'n rookworst kun je zo een Unox-reclame in!' Humberto, 'Daar zit ik al in.' Kijk, dat de roddelmedia graag achter BN'ers aanhijgen, prima. Ik hoop dat Georgina straks weer genadeloos betraapt wordt – in een triootje met een bergmarmot en een ijsbeer. Kan Albert Verlinde zijn drie dagen speculeren of dit écht is, of een filmpje voor de Dierenpartij. En ik hoop ook dat Rutger Castricum weer de minister van Integratie mag ondervragen – en dat hij dan halverwege het interview de broek van Van der Laan naar beneden trekt en filmt hoe hij tien minuten lang verbouwdeerd de camera inkijkt, terwijl Castricum zegt: 'U kunt toch wel op commando een erectie krijgen? Kom nou, u bent minister! U krijgt toch wel een stijve als ik daar om vraag?' Maar laat onbekende meisjes van 17 voortaan lekker met rust.

ROB WIJNBERG